

نقش وضعیت اجتماعی - اقتصادی (SES) در انگیزه مشارکت شهروندان به ورزش‌های همگانی - تفریحی ایوب اسلامی^{۱*}، احمد محمودی^۲، محمد خبیری^۳، سید مهدی نجفیان رضوی^۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۷/۹ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۱۱/۷

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی نقش وضعیت اقتصادی اجتماعی در انگیزه مشارکت شهروندان به ورزش‌های همگانی تفریحی شهر مشهد انجام شد. روش پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی بوده که به شکل میدانی انجام شد. جامعه آماری پژوهش، شهروندان شهر مشهد بودند که در ۳ ماهه دوم (تابستان) سال ۱۳۹۲ در بوستان‌های شهر مشهد به ورزش‌های همگانی و تفریحی می‌پرداختند. به دلیل نامحدود بودن جامعه با استفاده از نمونه‌گیری خوشه‌ای، ۴ منطقه از بین مناطق ۱۳ گانه شهر مشهد انتخاب شدند. با استفاده از جدول مورگان ($n=384$) به عنوان نمونه انتخاب شدند که در پژوهش حاضر از این تعداد ۳۵۹ پرسشنامه قابل تجزیه و تحلیل بود. برای گردآوری داده‌ها وضعیت اقتصادی-اجتماعی از پرسشنامه (قدرت نما، ۱۳۹۲) و برای متغیر انگیزه مشارکت از پرسشنامه هونگ (۲۰۱۰) که پس از ترجمه و بومی‌سازی با فرهنگ کشور، روایی صوری و محتوایی آن توسط ۱۲ تن از متخصصین ورزشی مورد تأیید قرار گرفت. با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ پایایی هر دو پرسشنامه به ترتیب ($\alpha=0.83$) و ($\alpha=0.79$) به دست آمد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های توصیفی و آزمون‌های آماری کالموگروف اسمیرنوف (K-S)، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی چند متغیره همزمان در سطح آمار استنباطی استفاده شد. نتایج نشان داد که بین وضعیت اقتصادی اجتماعی با انگیزه مشارکت رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و از بین مولفه‌های اقتصادی اجتماعی به ترتیب طبقه اقتصادی، میزان درآمد و تحصیلات والدین بیش بین‌کننده قویتری برای انگیزه مشارکت ورزشی در بین شهروندان شهر مشهد بود.

واژگان کلیدی

وضعیت اقتصادی اجتماعی، انگیزه مشارکت، ورزش همگانی.

مقدمه

دنیای کنونی طی دهه‌های اخیر با سرعت رو به صنعتی شدن و اقتصادی شدن پیش رفته است. به نحوی که زندگی انسانی را نیز در بسیاری از جوامع به زندگی ماشینی بدل نموده و یا در حال انجام آن است. به همین سبب زندگی در دنیای امروز ابتکار عمل سریع را از انسان گرفته و او را دچار فقر حرکتی کرده و به دنبال این فقر حرکتی مشکلات عدیده جسمی، روانی و اجتماعی را برای وی پدید آورده است (جوادی‌پور، ۱۳۹۲). از طرفی سازمان بهداشت جهانی^۱ (WHO) سه شاخص برای سنجش سلامت و تندرستی بین ملل مختلف ارائه کرده است (بیماری‌ها، مرگ و میر و کامیابی) که این مسئله باعث شده تا کشورهای جهان بکوشند با اقدامات مناسب به هنجارهای مطلوبی در سه شاخص یاد شده دست یابند (گائینی، ۱۳۸۷). همچنین طی این سالها جنبه‌های اقتصادی نیز همواره جزء مهم‌ترین مسائل کشورها بوده است. از این رو تغییر و تحولات جهانی در مقوله‌های زندگی معاصر، تربیت بدنی و ورزش را از ضروریاتی ساخته که دوری از آن اجتناب ناپذیر به نظر می‌رسد. اهداف تربیت بدنی و ورزش با تجارب و علایق افراد درارتباطند و تعیین کننده مقاصد و جهت برنامه‌ها هستند و با توجه به اهمیت و توسعه حیطه علم تربیت بدنی و ورزش اهداف آن محدود به رده‌های جمعیتی خاصی نیست بلکه به تمام رده‌های جمعیتی گسترش یافته است (فتحی، ۱۳۸۸). بنابراین نقش ورزش و فعالیت بدنی به عنوان راهبردی که توانایی بالقوه‌ای در یاری رساندن به اهداف سلامتی، اجتماعی و اقتصادی دارد، بسیار حائز اهمیت می‌باشد (سیدعامری، ۱۳۹۱). از ورزش‌های همگانی و تفریحی می‌توان به عنوان بخش مهمی از این راهبرد یاد کرد. زیرا ورزش همگانی دارای ماهیتی تفریحی، آزادانه و انتخابی بوده و همین امر سبب شکل‌گیری اثرات مختلف آن از قبیل سلامت

جسمانی و روانی، لذت بخشی و با نشاط بودن گردیده است (زنگی‌آبادی، ۱۳۸۸). در مجموع ورزش در نزد بسیاری از افراد جامعه فی نفسه فعالیتی ارزشمند، مثبت و مفید ارزیابی می‌شود و به همین دلیل این انتظار وجود دارد که اعضاء جامعه ضمن تأیید نظری ورزش، در عمل نیز با مشارکت ورزشی و انجام فعالیت‌های فیزیکی بر این نظریه صحه گذارده و فاصله میان نظر و ورطه عمل را به حداقل برسانند (فتحی، ۱۳۸۸). یکی از عواملی که باعث افزایش استمرار افراد جامعه به مشارکت در ورزش‌های همگانی و تفریحی می‌باشد، انگیزش آن افراد است. انگیزش به بیان ساده عبارت است از جهت و شدت تلاش فرد. روانشناسان ورزشی گونه‌های متعددی از انگیزش را با مفاهیم خاصی بررسی کرده‌اند، از جمله انگیزه پیشرفت، انگیزه رقابت، انگیزه درونی، انگیزه بیرونی و... از این رو انگیزش یکی از مهم‌ترین مباحث حیطه روانشناسی ورزشی است. انگیزه مشارکت ورزشی نیز به تفاوت‌های فردی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی می‌پردازد، زیرا بسته به تفاوت‌های فردی و رشته‌های مختلف ورزشی نوع انگیزش افراد در دستیابی به اهداف (اهداف ورزشی) اهمیت خاصی دارد (فولادیان، ۱۳۸۸). بررسی دیدگاه‌ها و انگیزه‌های مشارکت ورزشی مردم، به اندازه‌ای توسعه و تنوع یافته که گرین^۲ (۲۰۰۲) تاکنون ۱۰۰ عامل انگیزشی را در این زمینه شناسایی کرده است. بررسی نتایج تحقیقات مختلف در ایران نشان می‌دهد که افراد با انگیزه‌های متفاوتی مانند کسب نشاط، احساس لذت و پیشگیری از بیماری و شادابی و لاغر شدن و حفظ سلامتی در فعالیت‌های ورزشی شرکت می‌کنند (رمضانی‌نژاد، ۱۳۸۸). کلت و همکاران^۳ (۲۰۰۴) نیز انگیزه حفظ سلامتی و آمادگی جسمانی را در افراد بزرگسال استرالیا برای شرکت در ورزش معرفی می‌کند. همچنین میت و فالتز^۴ (۲۰۰۱) با بررسی انگیزه

2. Green

3. Kolt, GS et al

4. Maete & Feltz

1. World Health Organization

اقتصادی روی جنبه‌های مختلف زندگی از جمله انتخاب رشته ورزشی تأثیر دارد (انورالخولی، ۱۳۸۱). پاول و همکاران^۳ (۲۰۰۴) نیز دسترسی افراد به مکان‌ها و امکانات ورزشی از قبیل استخرهای عمومی پارکها و فضای سبز و مسیرهای دوچرخه سواری را تحت تأثیر عوامل اجتماعی اقتصادی می‌دانند. همچنین برخی مطالعات حاکی از سطح فعالیت‌های بدنی و ورزشی است که تحت تأثیر وضعیت اجتماعی - اقتصادی قرار می‌گیرد. افرادی که در طبقات بالای اجتماعی - اقتصادی قرار دارند از سطوح فعالیت بالاتری نسبت به افراد سایر طبقات برخوردارند (ناکب^۴، ۲۰۰۲). علاوه بر این بین ورزش‌ها و بازی‌هایی که طبقات برتر جامعه که از جایگاه بالاتری در اجتماع برخوردارند انجام می‌دهند و ورزش‌هایی که طبقات پایین‌تر انجام می‌دهند تفاوت وجود دارد (قدرت‌نما، ۱۳۹۲). در همین راستا ایلر^۵ (۱۹۵۳)، لوشن^۶ (۱۹۶۹) و گرونیو^۷ (۱۹۷۵) نوعی نظام طبقاتی هرمی شکل را در نظام‌های ورزشی قائل شده و فعالیت‌هایی چون قایق‌رانی با قایق بادی، سوارکاری، تنیس و گلف را به افراد طبقات متوسط به بالا و بالای جامعه نسبت داده، در حالی که برخی رشته‌های ورزشی مانند فوتبال را دارای ماهیتی عمومی‌تر دانسته و آن را منحصر به یک طبقه خاص نمی‌دانند (فتحی، ۱۳۸۸). همچنین وضعیت اجتماعی - اقتصادی علاوه بر تأثیر در پرداختن به گونه‌های مختلف ورزش، بر نوع نگرش افراد مختلف به فعالیت‌های ورزشی نیز تأثیر دارد. استندلر^۸ (۱۹۴۹) در پژوهشی بیان می‌کند که طبقه اجتماعی باعث تفاوت‌هایی در علایق ورزشی در مراحل اولیه عمر می‌شود و همچنین اوپن‌هایم^۹ (۱۹۵۵) در نتایج پژوهش خود چنین می‌گوید که فرزندان طبقه متوسط بیشتر به درس و مطالعه روی می‌آورند در حالی که فرزندان طبقه پایین مشارکت

جوانان شرکت کننده در ورزش‌های تفریحی و رقابتی نشان دادند که در هر دو گروه توسعه مهارت آمادگی جسمانی و رقابت در اولویت قرار دارد. اسمیت و همکاران^۱ (۲۰۰۲) نیز در پژوهش خود کسب سلامتی و حفظ ویژگی‌های ظاهری را دو انگیزه اصلی تمرین دانشجویان دختر نشان دادند. این چنین انگیزه‌های افراد از شرکت در ورزش و در نظر گرفتن مزیت‌های ورزش در رسیدن به اهداف سلامتی، اقتصادی و اجتماعی که پیش‌تر ذکر شد نشان دهنده این مسئله است که، گسترش یافته‌های علمی، رشد بهداشت و فرهنگ عمومی جامعه و آگاهی روزافزون مردم از تأثیرات ورزش در تندرستی، موجب روی آوردن عموم مردم به فعالیت‌های بدنی و ورزش همگانی شده است. به همین دلیل برای رشد و گسترش هر چه بیشتر ورزش همگانی، درک و شناسایی عوامل مؤثر بر گرایش مردم به سوی فعالیت‌های ورزشی نیازمند توجه جدی است. از جمله این عوامل می‌توان به وضعیت اجتماعی - اقتصادی و شاخص‌های آن از جمله میزان درآمد، سطح تحصیلات، تراکم خانواده، سن، وضعیت تأهل و وضعیت سکونت اشاره کرد (رمضانی خلیل‌آبادی، ۱۳۷۳). همچنین از نظر پیر بوردیو^۲ (۱۹۹۸) جامعه شناس فرانسوی مهمترین عواملی که می‌توانند نحوه توزیع رفتارهای ورزشی در میان اقشار متفاوت جامعه را توضیح دهند عبارتند از: سرمایه اقتصادی شامل: (درآمد پولی، سایر منابع مالی، دارایی‌ها و حقوق مالی)، سرمایه فرهنگی شامل: (گرایش‌ها و عادات دیرپایی که طی فرآیند جامعه پذیری حاصل می‌شوند و هدف‌های فرهنگی ارزشمندی قابلیت‌های تحصیلی و مهارتی را به دنبال دارد) و در نهایت وقت آزاد (فتحی، ۱۳۸۸).

با توجه به این موارد این موضوع نیز بر کسی پوشیده نیست که جوامع انسانی به طبقات اجتماعی مختلف تقسیم می‌شوند و هر کسی بر حسب برخی معیارهای اقتصادی، تحصیلی، ثروت شخصی و حرفه به طبقه اجتماعی و اقتصادی خاصی تعلق دارد که این طبقات اجتماعی -

3. Powell, Lisa M et al.

4. Nakeeb

5. Euler

6. Luschen

7. Gruneau

8. Stendler

9. Oppenheim

1. Smith, B.A et al.

2. Bourdieu, Pierre

تأهل و وضعیت سکونت) نیز اشاره گردیده است. در پژوهشی که آمپوفوباتنگ و همکاران^۳ (۲۰۰۳) در مورد انتخاب ورزش‌های تفریحی از سوی مالزیایی‌ها انجام دادند چنین بیان داشتند که مردان شرکت در ورزش‌های تفریحی را مهم‌تر می‌دانند، افراد متأهل به فعالیت‌های تفریحی ورزشی علاقه بیشتری دارند و افراد با تحصیلات بالاتر به تفریح‌های ورزشی اهمیت بیشتری می‌دهند. علاوه بر این مسائل تا کنون پژوهش‌های زیادی در در ارتباط با وضعیت اجتماعی اقتصادی و شاخص‌های آن با فعالیت بدنی و یا مشارکت ورزشی انجام گرفته است. هانگ و هامفریس^۴ (۲۰۱۲) در پژوهش خود اظهار می‌دارند افرادی که در شهرهایی با امکانات ورزشی بالا و دسترسی آسان به آن زندگی می‌کنند مشارکت بیشتری در فعالیت‌های بدنی داشته و همچنین رضایت از زندگی بالایی داشتند. همچنین پرینس و همکاران^۵ (۲۰۱۲) در پژوهشی بر روی نوجوانان هلندی چنین نتیجه گرفتند که مشارکت ورزشی با در دسترس بودن امکانات ورزشی و پارک‌ها وابستگی بالایی ندارد و بیشترین میزان مشارکت نوجوانان در اوقات فراغت ورزشی را زمانی دانستند که هم امکانات ورزشی و پارک‌ها در دسترس بود و هم سرمایه اجتماعی محله^۶ از درجه بالایی برخوردار بود. کانترز و همکاران^۷ (۲۰۱۳) نیز در پژوهشی که بر روی مشارکت ورزشی در مدارس بین دانش آموزان ۱۴-۱۱ سال در جنوب شرقی ایالت متحده انجام دادند، نتایج را حاکی از آن دانستند که بیشتر دانش آموزان در ورزش‌های مدرسه شرکت می‌کنند اما کودکان قشر کم درآمد و سیاه‌پوستان را دو گروهی که در معرض خطر بیشتری از عدم فعالیت بدنی و نتایج منفی آن قرار دارند دانستند. همچنین نندن‌دریش و همکاران^۸

ورزشی را ترجیح می‌دهند (انورالخولی، ۱۳۸۱). همچنین ادای و کاپوتی^۱ (۲۰۰۱) و دالمن و لیوایز^۲ (۲۰۱۰) نیز در تأثیر وضعیت اجتماعی-اقتصادی بر مشارکت ورزشی دانش آموزان می‌گویند محیط خانواده و پایگاه اقتصادی-اجتماعی خانواده بر نگرش‌های روانی به سوی ورزش‌های گوناگون و توانایی‌های بدنی افراد تأثیر می‌گذارد، بنابراین وضعیت اجتماعی-اقتصادی خانواده در شرکت فعالیت‌های بدنی و ورزشی دانش آموزان مؤثر است. دانش آموزان با وضعیت اجتماعی-اقتصادی خانوادگی متوسط و متوسط به بالا به دلیل آگاهی خانواده از فواید فعالیت بدنی (طبقه اجتماعی) و حمایت‌های عاطفی و مالی (طبقه اقتصادی) آن‌ها مشارکت بیشتری در فعالیت‌های بدنی منظم دارند، اما دانش آموزان با وضعیت اجتماعی-اقتصادی خانوادگی پایین به علت ناآگاهی خانواده از فواید فعالیت بدنی (طبقه اجتماعی) و فقدان حمایت‌های عاطفی و مالی (طبقه اقتصادی) آن‌ها در فعالیت‌های بدنی منظم شرکت نمی‌کنند. علاوه بر این میزان مشارکت ورزشی اقشار خاص نیز تحت تأثیر وضعیت اجتماعی-اقتصادی و شاخص‌های آن قرار می‌گیرد. به عنوان مثال هاشمی (۱۳۸۵) در پژوهش خود بر روی عوامل بازدارنده مشارکت ورزشی در میان بانوان کارمند شهر اصفهان، عوامل اقتصادی، عوامل مربوط به امکانات و عوامل فرهنگی-اجتماعی را دارای بیشترین اثر بازدارندگی بیان نمود. همچنین سلامی و همکاران (۱۳۸۳) نیز پژوهشی بر روی موانع مشارکت بانوان در فعالیت‌های ورزشی در ایران انجام دادند و وضعیت اقتصادی را یکی از عوامل تأثیرگذار نام بردند (کشکر، ۱۳۸۶). همچنین در برخی بررسی‌های انجام شده به تأثیرات برخی شاخص‌های وضعیت اجتماعی-اقتصادی که پیش‌تر ذکر شد (میزان درآمد، سطح تحصیلات، تراکم خانواده، سن، وضعیت

3. Ampofo –Boateng et al
4. Huang & Humphreys
5. Prins, Richard G et al
6. Neighbourhood social capital
7. Kanters et al
8. Vandendriessche et al

1. O’Dea & Caputi
2. Dollman & Lewis

ورزش‌ها و ارتباط آن با طبقات مختلف اجتماعی - اقتصادی در میان مردم شهر مشهد انجام گرفت.

روش تحقیق

روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود که به صورت میدانی انجام گردید. جامعه آماری پژوهش کلیه شهروندان شهر مشهد بودند که در ۳ ماهه دوم (تابستان) سال ۱۳۹۲ در بوستان‌های شهر به ورزش‌های همگانی و تفریحی می‌پرداختند و از امکانات ورزشی رایگان بوستان‌ها استفاده می‌کردند. بنابراین با توجه به نامحدود بودن جامعه ($N=1000$)، نمونه آماری پژوهش بر اساس جدول مورگان ($n=384$) تعیین گردید. با توجه به گستردگی جامعه مورد پژوهش برای انتخاب افراد نمونه از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای استفاده شد که بدین منظور از بین مناطق ۱۳ گانه شهر مشهد، مناطق ۴، ۷، ۸ و ۱۱ به عنوان خوشه‌های اصلی انتخاب شدند که در این مناطق بوستان‌های بهشت، غدیر (پارک بانوان)، کوهسنگی و ملت با توجه به دارا بودن بیشترین مراجعه‌کننده و برنامه‌های مدون ورزش صبحگاهی و همچنین بیشترین امکانات ورزشی در سطح منطقه به عنوان محل‌های توزیع پرسشنامه مشخص شدند و پرسشنامه‌ها در بین شرکت‌کنندگان در ورزش‌های همگانی و نیز استفاده‌کنندگان از امکانات و فضاهای ورزشی این بوستان‌ها بصورت تصادفی در طی بازه زمانی ذکر شده توزیع و جمع‌آوری گردید. که پس از جداسازی و کنار گذاشتن پرسشنامه‌های ناقص و مخدوش تجزیه و تحلیل آماری بر روی ۳۵۹ پرسشنامه (۱۵۹ نفر مرد، ۲۰۰ نفر زن) انجام گرفت.

ابزار اندازه‌گیری وضعیت اجتماعی - اقتصادی پرسشنامه قدرت نما (۱۳۹۲) بود که شامل ۴ مؤلفه (میزان درآمد، طبقه اقتصادی، وضعیت مسکن و تحصیلات) می‌باشد. جهت سنجش انگیزه مشارکت در ورزش‌های همگانی و تفریحی از پرسشنامه بین‌المللی هونگک یونگک لین (۲۰۱۰) که دارای ۴ مؤلفه کسب سلامتی (۶ سؤال)، کنترل وزن (۴ سؤال)، نشاط و لذت (۴ سؤال) و تعامل

(۲۰۱۲) وضعیت اجتماعی - اقتصادی را به طور مثبت و معناداری وابسته با مشارکت ورزشی و عضویت در باشگاه‌های ورزشی برای هر دو جنس مرد و زن دانستند. سانتوس و همکاران^۱ (۲۰۰۴) نیز در پژوهش خود چنین بیان نمودند نوجوانانی که از خانواده‌هایی با وضعیت اجتماعی اقتصادی (شغل و سطح تحصیلات) بالاتر هستند به طور قابل توجهی فعالیت‌های ورزشی سازمان یافته با شدت متوسط را انتخاب می‌کنند در حالی که سایرین فعالیت‌های غیر سازمان یافته و کم شدت را انجام می‌دهند. در مجموع می‌توان بیان کرد نتایج تحقیقات مختلف چنین نشان داده است که آن قشر از مردم که از طبقه اجتماعی - اقتصادی بالاتری برخوردارند، به دلیل برخورداری از اطلاعات و دانش بیشتر تصمیمات آگاهانه تری را در مورد سبک زندگی‌شان در زمینه مسائل سلامتی و تندرستی می‌گیرند، در حالی که آن قشر از جامعه که از طبقه اجتماعی اقتصادی پایین می‌باشند رفتار و نگرش مطلوبی نسبت به سلامتی نداشته و برای تندرستی خود اهمیت زیادی قائل نیستند (رضوی، ۱۳۸۹).

با توجه به مطالب ذکر شده، اهمیت و ضرورت فعالیت‌های بدنی و ورزش‌های همگانی و تفریحی در حفظ و ارتقاء سلامت جسمی و روحی افراد و جامعه روشن می‌باشد. و باید به گسترش هرچه بیشتر ورزش همگانی در سطح جامعه توجه ویژه نمود که این مسئله یکی از اولویت‌های دولت‌ها نیز می‌باشد. یکی از راه‌هایی که به تحقق این امر کمک می‌نماید بررسی عوامل تأثیرگذار بر گرایش مردم به سمت این مقوله می‌باشد. از جمله این عوامل می‌توان به نوع انگیزش افراد نسبت به مشارکت در ورزش که بیان‌گر نگرش آنان نسبت به ورزش همگانی می‌باشد و برخی عوامل تأثیرگذار بر آن مانند وضعیت اجتماعی اقتصادی اشاره نمود. از این رو پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه وضعیت اجتماعی - اقتصادی با انگیزه مشارکت در ورزش‌های همگانی و تفریحی و همچنین بررسی اولویت‌های انگیزه شرکت‌کنندگان در این

بررسی رابطه بین متغیر های پژوهش استفاده گردید. همچنین تجزیه و تحلیل داده های پژوهش با استفاده از نرم افزارهای SPSSver 18 و Excel 2007 انجام گرفت.

یافته‌های تحقیق

نتایج داده‌های جدول شماره ۱ نشان می‌دهد که زنان با ۵۵/۷ درصد بیشترین نمونه مورد پژوهش را تشکیل می‌دادند. همچنین بیشترین شرکت کنندگان در دامنه سنی ۲۵-۲۱ سال با ۲۹/۲ درصد قرار داشتند. ۶۳/۲ درصد افراد حاضر در پژوهش نیز مجرد، و ۴۷/۶ درصد شاغل بودند. افراد دارای مدرک تحصیلی دیپلم و پایین تر نیز با ۴۸/۵ درصد بیشترین سهم را در بین شرکت کنندگان در پژوهش حاضر داشتند.

اجتماعی (۴ سؤال) بود استفاده شد. مقایس اندازه گیری سؤال ها لیکرت پنج گزینه ای و روش امتیاز گذاری به ترتیب ۱ تا ۵ بود.

روایی صوری و محتوایی پرسشنامه ها توسط ۱۲ تن از متخصصین ورزشی مورد تأیید قرار گرفت. با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ پایایی هر دو پرسشنامه به ترتیب $(\alpha=0/83)$ و $(\alpha=0/79)$ به دست آمد.

به منظور تعیین کفایت نمونه گیری ضریب KMO برابر ۰/۸۳۶ محاسبه شد که نشان می‌دهد حجم نمونه مناسب می‌باشد.

به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از شاخص های توصیفی و آزمون های آماری کالموگروف اسمیرنوف (K-S) جهت نرمال بودن توزیع داده ها استفاده گردید که با توجه به نرمال بودن توزیع داده ها، ضریب همبستگی پیرسون جهت محاسبه رابطه بین عوامل و از آزمون رگرسیون چند گانه خطی به روش همزمان (Enter) جهت

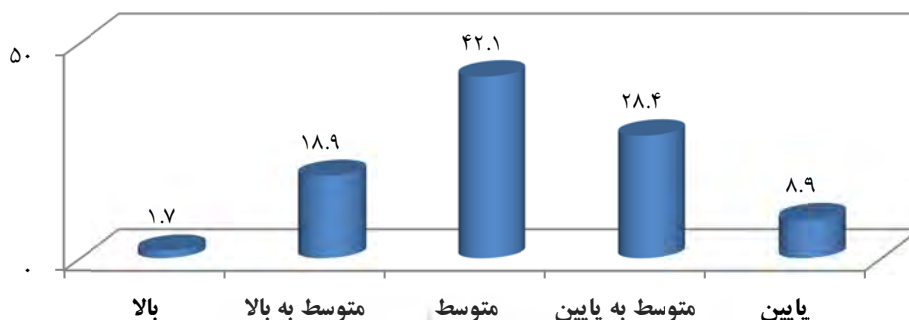
جدول ۱. توزیع جمعیت شناختی افراد نمونه

متغیر	ویژگی جمعیت شناختی	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۱۵۹	۴۴/۳٪
	زن	۲۰۰	۵۵/۷٪
سن	۱۷-۱۴ سال	۴۴	۱۲/۳٪
	۲۰-۱۸ سال	۶۱	۱۷٪
	۲۵-۲۱ سال	۱۰۵	۲۹/۲٪
	۳۰-۲۶ سال	۸۱	۲۲/۶٪
	۳۵-۳۱ سال	۳۹	۱۰/۹٪
	۴۰-۳۶ سال	۱۲	۳/۳٪
تأهل	بالای ۴۱ سال	۱۷	۴/۷٪
	متاهل	۲۲۷	۶۳/۲٪
سطح تحصیلات	دیپلم و پایین تر	۱۷۴	۴۸/۵٪
	فوق دیپلم	۶۵	۱۸/۱٪
	کارشناسی	۱۰۴	۲۹٪
وضعیت اشتغال	کارشناسی ارشد و بالاتر	۱۶	۴/۵٪
	شاغل	۱۷۱	۴۷/۶٪
	غیر شاغل (بازنشسته، خانه دار...)	۱۸۵	۵۱/۵٪

نتایج نمودار ۱ در خصوص وضعیت اجتماعی- اقتصادی افراد نشان می دهد که ۸/۹ درصد افراد در طبقه اجتماعی- اقتصادی پایین، ۲۴/۴ درصد در طبقه متوسط به پایین،

۴۲/۱ درصد در طبقه متوسط، ۱۸/۹ درصد در طبقه متوسط به بالا و ۱/۷ درصد در طبقه بالا قرار داشتند.

وضعیت اجتماعی- اقتصادی

نمودار ۱. درصد فراوانی شرکت کنندگان بر اساس وضعیت اجتماعی- اقتصادی

نتایج جدول ۲ نشان می دهد که مؤلفه میزان درآمد از متغیر وضعیت اجتماعی- اقتصادی دارای بیشترین میانگین و از بین مؤلفه های انگیزه مشارکت در ورزش های

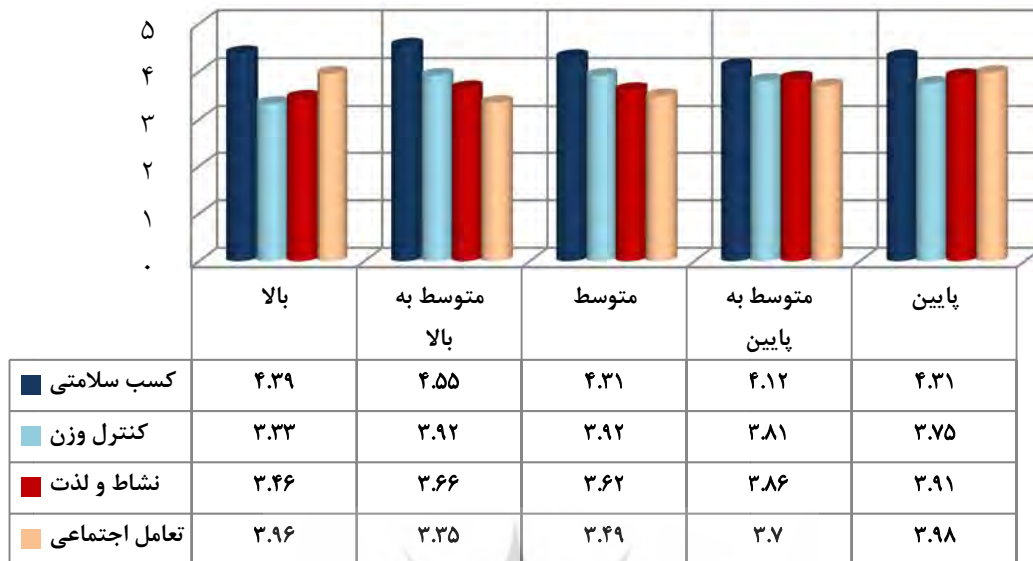
همگانی و تفریحی، کسب سلامتی دارای بالاترین میانگین از دیدگاه شهروندان شهر مشهد بوده است.

جدول شماره ۱. شاخص های تکویی برازش برای تناسب مدل پیش بینی پیامدهای نگرشی و رفتاری مریبان حرفه ای فوتبال ایران

متغیر	مؤلفه	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
وضعیت اجتماعی- اقتصادی	میزان درآمد	۳/۳۱	۰/۹۴۱	۲/۷۲	۰/۷۲
	طبقه اقتصادی	۳/۰۷	۰/۷۶۷		
	تحصیلات	۲/۰۶۵	۱/۱۰		
	وضعیت مسکن	۳/۱۱	۰/۹۶۶		
انگیزش	کسب سلامتی	۴/۳	۰/۷۱۱	۳/۹۲	۰/۴۸۱
	کنترل وزن	۳/۸۶	۰/۸۳۲		
	نشاط و لذت	۳/۷۲	۰/۸۶۷		
	تعامل اجتماعی	۳/۵۸	۰/۹۲۷		

نتایج نمودار شماره ۲ در خصوص اولویت های طبقه های مختلف اجتماعی- اقتصادی در مورد مؤلفه های انگیزه مشارکت در ورزش- های همگانی و تفریحی نشان می دهد که تمامی طبقات اولویت اول خود را از مشارکت

در ورزش کسب سلامتی بیان نموده اند. ولی در اولویت سایر مؤلفه ها تفاوت هایی وجود دارد که در نمودار زیر نشان داده شده است.

نمودار ۲. میانگین نظرات طبقات اجتماعی - اقتصادی نمونه در مورد مؤلفه‌های انگیزه مشارکت

برای بررسی ارتباط بین ابعاد مختلف وضعیت اجتماعی - اقتصادی با انگیزه مشارکت شهروندان در ورزش‌های همگانی و تفریحی از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج این آزمون در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳. ضرایب همبستگی پیرسون بین وضعیت اجتماعی - اقتصادی و مؤلفه‌های آن با انگیزه مشارکت

تعداد	سطح معناداری (P)	ضریب همبستگی (R)	شاخص آماری متغیر
۳۵۹	۰/۰۰۱*	۰/۴۵۱	وضعیت اجتماعی - اقتصادی
	۰/۰۰۱*	۰/۳۵۹	میزان درآمد
	۰/۰۰۱*	۰/۳۸۱	طبقه اقتصادی
	۰/۰۰۱*	۰/۲۶۶	تحصیلات
	۰/۰۷۹	۰/۰۱۴	وضعیت مسکن

*معنی داری در سطح $P \leq 0/001$

با توجه به نتایج جدول ۴ مقدار آزمون دوربین واتسون ۱/۵۴ به دست آمد که انجام آزمون با رگرسیون را تأیید می‌کند.

جدول ۴. نتیجه آزمون دوربین واتسون جهت عدم وابستگی خطاها

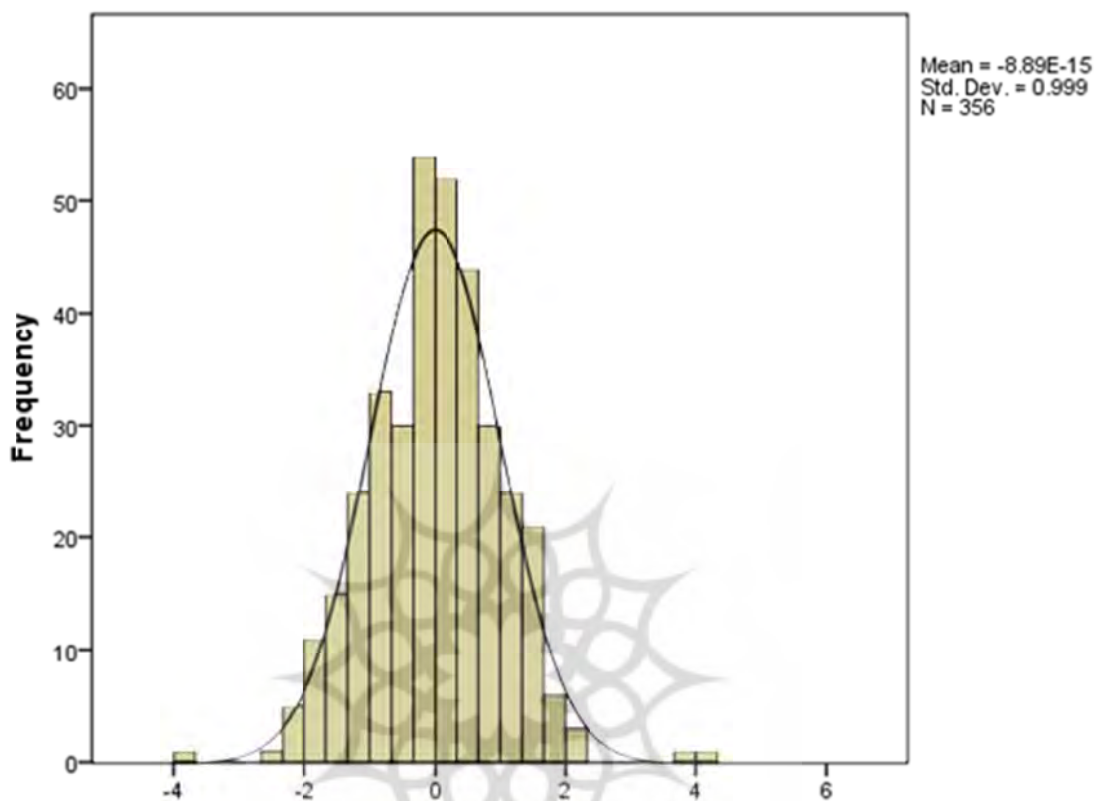
مدل	خطای معیار	سطح معناداری	دوربین اتسون
۱	۰/۴۸۱	۰/۰۰۱	۱/۵۴

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود بین مؤلفه‌های درآمد، طبقه اقتصادی و تحصیلات والدین با انگیزه مشارکت شرکت کنندگان در سطح اطمینان ۹۹ درصد رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این در حالی است که بین وضعیت مسکن با انگیزه مشارکت همبستگی مثبت و معناداری یافت نشد.

انحراف معیار ۰/۹۹ به دست آمد و گرفتن آزمون با رگرسیون را تأیید کرد.

با توجه به نمودار ۳، برای بررسی نرمال بودن خطاها از نمودار هیستوگرام استفاده گردید که میانگین $-۸/۸۹$ و

نمودار ۳. نمودار هیستوگرام

استفاده شد که نتایج این آزمون در جدول ۵ و ۶ نشان داده شده است.

به منظور پیش بینی متغیر ملاک از روی متغیر پیش بین، از آزمون رگرسیون خطی چندگانه به روش همزمان

جدول ۵. نتایج آزمون رگرسیون چندگانه

متغیر	ضریب رگرسیون R	ضریب تعیین تعدیل شده R ²	F change	P-Value
وضعیت اجتماعی-اقتصادی	۰/۴۵۱	۰/۲۰۳	۳۸/۲۱	۰/۰۰۱

اقتصادی ($t=۴/۶۸$ ، $p=۰/۰۰۱$)، میزان درآمد ($t=۳/۱۲$)، تحصیلات ($t=۲/۵۶$ ، $p=۰/۰۰۱$) و به ترتیب دارای بیشترین اهمیت و تأثیر بر متغیر ملاک (انگیزه مشارکت) هستند و مؤلفه طبقه اقتصادی با ($Beta=۰/۲۳۸$) پیش‌بینی کننده قوی تری نسبت به سایر مؤلفه‌ها برای انگیزه مشارکت می‌باشد.

همانطور که جدول ۵ نشان می‌دهد متغیر وضعیت اجتماعی-اقتصادی به میزان ۰/۴۵۱ توان پیش‌بینی متغیر ملاک (انگیزه مشارکت در ورزش‌های همگانی و تفریحی) را دارد. همچنین ضریب تعیین (R^2) این آزمون نشان داد که متغیر پیش‌بین به میزان ۰/۲۰۳ با متغیر انگیزه مشارکت همپوشانی دارد.

نتایج جدول ۶ نیز نشان می‌دهد که مؤلفه طبقه

جدول ۶. نتایج آزمون رگرسیون مؤلفه‌های وضعیت اجتماعی اقتصادی با انگیزه مشارکت

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	ضریب رگرسیون (b)	آماره آزمون (t)	ضریب رگرسیون استاندارد شده β	P-Value
انگیزش	ضریب ثابت	۳/۰۳۷	۲۱/۱۲	---	۰/۰۰۱
	میزان درآمد	۰/۱۱۵	۳/۱۲	۰/۱۸۶	۰/۰۰۱
	طبقه اقتصادی	۰/۱۵۳	۴/۶۸	۰/۲۳۸	۰/۰۰۱
	تحصیلات	۰/۱۰۲	۲/۵۶	۰/۱۳۴	۰/۰۰۱

بحث و نتیجه‌گیری

در طی دهه‌های اخیر بالا رفتن آگاهی مردم نسبت به فواید ورزش در زندگی آنان باعث شده تا تعداد افراد شرکت کننده در ورزش هرروز بیشتر شود و مقوله ورزش همگانی را بوجود بیاورد. ورزش همگانی با انگیزه‌های مختلفی مانند کسب سلامتی، کنترل وزن، نشاط و لذت و نیز تعامل اجتماعی و ... از سوی افراد انجام می‌شود که عوامل متعددی در گرایش مردم به ورزش همگانی و استمرار شرکت در آن از سوی مردم وجود دارد که یکی از این عوامل وضعیت اجتماعی- اقتصادی افراد می‌باشد.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که وضعیت اجتماعی- اقتصادی با انگیزه مشارکت در ورزش‌های همگانی و تفریحی رابطه مثبت و معناداری دارد ($r=0/451$, $P \leq 0/001$) که با نتایج پژوهش هانگ و هامفریس (۲۰۱۲)، کانترز و همکاران (۲۰۱۳)، وندن‌دریش و همکاران (۲۰۱۲) و رضوی (۱۳۸۹) همسو می‌باشد و با نتایج پرینس و همکاران (۲۰۱۲) و امیرزاده (۱۳۸۴) همخوانی ندارد. پرینس و همکاران در پژوهش خود بر روی نوجوانان هلندی بیان داشتند که مشارکت ورزشی با در دسترس بودن امکانات ورزشی و پارک‌ها وابستگی بالایی ندارد و بیشترین میزان مشارکت را زمانی دانستند که علاوه بر در دسترس بودن امکانات ورزشی و سرمایه

اجتماعی محله نیز از درجه بالایی برخوردار بود. که یکی از علل احتمالی این مغایرت با پژوهش حاضر می‌تواند بالا بودن امکانات و فضاهای ورزشی در کشورهای پیشرفته از جمله هلند باشد که مشارکت ورزشی را نیازمند به فرهنگ و نوع رفتار جامعه نسبت به شرکت در فعالیت‌های ورزشی نموده است. همچنین امیرزاده (۱۳۸۴) در پژوهش خود نتیجه گرفت که بین شیوع کمبود وزن، اضافه وزن و چاقی در دانش‌آموزان دختر با وضعیت اجتماعی- اقتصادی رابطه معناداری وجود ندارد. از علل این ناهمخوانی می‌توان به جامعه مورد پژوهش اشاره داشت که به دانش‌آموزان دختر محدود شده و دختران با توجه به مسائل فرهنگی که بسیاری از خانواده‌ها ورزش را برای دختران مناسب نمی‌بینند و یا مواردی مانند ترس از مورد تمسخر قرار گرفتن توسط دیگران، احساس ناامنی کردن و مسائلی این چنین علاقه کمتری به فعالیت‌های ورزشی دارند همچنین به دلیل وجود زنگ ورزش در مدارس شاید این مسأله برای والدین آنها چنین می‌نماید که فرزندانشان به حد کافی در مدرسه به فعالیت بدنی می‌پردازند و نیازی به برنامه‌ریزی بیشتر در زمان خارج از مدرسه برای ورزش آنان وجود ندارد.

همچنین نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که طبقه اقتصادی، میزان درآمد و سطح

بسیار زیادی از دانشجویان در خوابگاه را می‌توان یکی از مهم‌ترین دلایل این ناهمخوانی دانست. زیرا از بارزترین اثرات طبقه اقتصادی بر مشارکت ورزشی، تأثیر آن بر انتخاب ورزش دلخواه می‌باشد و هرچه افراد از طبقه بالاتری از لحاظ اقتصادی باشند از محدودیت کمتری در انتخاب نوع ورزش خود برخوردارند و این مسأله در میان دانشجویانی که در خوابگاه زندگی می‌کنند به دلیل برخورداری از شرایط و امکانات یکسان در خوابگاه کمرنگ‌تر می‌باشد.

یافته‌های جمعیت‌شناختی پژوهش نیز در مورد وضعیت اجتماعی-اقتصادی نشان داد بیش از ۷۰٪ افراد نمونه در طبقه متوسط و متوسط به پایین قرار دارند که با پژوهش قدرت نما و همکاران (۱۳۹۲) همسو می‌باشد. همچنین گرین دورفر^۱ (۲۰۰۴) در پژوهش خود بیان می‌کند بیشتر افرادی که به ورزش‌های همگانی می‌پردازند از طبقات متوسط اجتماعی-اقتصادی می‌باشند و چنین نتیجه‌گیری می‌کند که طبقات ضعیف و متوسط اجتماعی-اقتصادی بیشتر به فعالیت‌های ارزان و گروهی روی می‌آورند و طبقات بالای اجتماعی-اقتصادی بیشتر به ورزش‌های انفرادی و دوپل که عموماً شامل رشته‌های لوکس و پر هزینه می‌باشند تمایل دارند که با نتایج پژوهش حاضر و نیز با نتایج وایت و ویلسون^۲ (۲۰۰۲) و بالیا و همکاران^۳ (۲۰۰۶) همسو می‌باشد. بنابراین این مسأله روشن است که طبقات متوسط و ضعیف جامعه به دلیل وضعیت مالی نه چندان مناسب خود ناچار به استفاده از اماکن و امکانات ورزشی عمومی و ارزان می‌باشند. از طرفی (علیزاده، ۱۳۸۵؛ مؤذن احمدی، ۱۳۸۶ و سیدعامری،

تحصیلات والدین به ترتیب با ۰/۳۸۱، ۰/۳۵۹ و ۰/۲۶۶ دارای بیشترین ضریب همبستگی با انگیزه مشارکت در ورزش‌های همگانی و تفریحی می‌باشند. که این نتایج با نتایج رضوی (۱۳۸۹) و قدرت نما و همکاران (۱۳۹۲) همخوانی دارد. قدرت نما در پژوهش خود میزان درآمد و سطح تحصیلات والدین را از قوی‌ترین عوامل وضعیت اجتماعی-اقتصادی مؤثر بر میزان فعالیت بدنی دانشجویان دانست. همچنین سانتوس و همکاران (۲۰۰۴) نیز چنین بیان داشتند که نوجوانانی که والدین آنها از سطح شغلی و تحصیلی بالاتری برخوردارند نسبت به سایر همسالان خود بیشتر به فعالیت‌های ورزشی سازمان یافته می‌پردازند. موارد ذکر شده مبین این مسأله می‌باشد که افراد با سطح تحصیلات بالاتر و وضعیت اجتماعی-اقتصادی بهتر، به طور منظم‌تری به ورزش و فعالیت‌های بدنی می‌پردازند که دلیل آن نیز داشتن آگاهی بیشتر نسبت به فواید ورزش و فعالیت بدنی می‌باشد بنابراین می‌توان افزایش و بالا بردن سطح آگاهی و اطلاعات اقشار مختلف جامعه را در مورد فواید ورزش از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی دانست که توجه بیشتر مسئولین را می‌طلبد. علاوه بر این نتایج آزمون رگرسیون در این پژوهش نشان داد که به ترتیب طبقه اقتصادی، میزان درآمد و سطح تحصیلات والدین پیش‌بینی‌کننده‌های قوی‌تری برای انگیزه مشارکت در ورزش‌های همگانی و تفریحی می‌باشند. در حالی که قدرت نما و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهش خود از میان مؤلفه‌های وضعیت اجتماعی-اقتصادی به ترتیب میزان درآمد و سطح تحصیلات پدر را قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌ها برای میزان فعالیت بدنی دانشجویان دانسته و اشاره‌ای به طبقه اقتصادی نداشتند که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی ندارد. زندگی کردن تعداد

1. Greendorfer, suan
2. White & Wilson
3. Ballia et al

۱۳۹۱) اماکن و تجهیزات ورزشی را یکی مؤثرترین عوامل در جذب و افزایش مشارکت شهروندان در برنامه‌های ورزش همگانی و تفریحی بیان نمودند. از این رو افزایش اماکن و تجهیزات ورزشی در مناطق ضعیف جامعه و بهبود کیفیت آن و توجه به عواملی چون امنیت اماکن، بهبود شرایط دسترسی به آن مانند افزایش ناوگان حمل و نقل، احداث فضاهای جانبی مانند پارکینگ و بوفه و ... که موجب رضایت بیشتر شهروندان می‌گردد امری ضروری به نظر می‌رسد و می‌تواند به عنوان یکی از گام‌های اساسی در توسعه ورزش همگانی مد نظر مسئولان قرار گیرد.

همچنین یافته‌های پژوهش حاضر در خصوص اولویت‌های طبقه‌های مختلف اجتماعی - اقتصادی در مورد مؤلفه‌های انگیزه مشارکت در ورزش‌های همگانی و تفریحی نشان داد که اولویت اول تمامی طبقات از مشارکت در ورزش، کسب سلامتی می‌باشد. که با نتایج پژوهش‌های بی‌شماری در این مورد از جمله گرین و همکاران^۱ (۲۰۰۵) که تندرستی را اصلی‌ترین انگیزه در ورزش‌های همگانی دانسته‌اند همخوانی دارد. بنابراین می‌توان چنین اظهار کرد که انگیزه سلامتی و تندرستی برای کلیه مردم جهان از طبقات اجتماعی - اقتصادی مختلف یک انگیزه عمومی و شناخته شده می‌باشد که از بالا رفتن سطح آگاهی عموم جوامع نشأت می‌گیرد. اما در مورد اولویت سایر مؤلفه‌های انگیزه مشارکت (کنترل وزن، نشاط و لذت، تعامل اجتماعی) در بین طبقات مختلف اجتماعی - اقتصادی تفاوت‌هایی وجود دارد.

در طبقه متوسط که بیشترین میزان شرکت‌کننده در ورزش‌های همگانی و تفریحی را دارد پس از مؤلفه کسب

سلامتی، کنترل وزن که بیشتر جنبه ظاهر را در بر می‌گیرد در رتبه دوم و تعامل اجتماعی در رتبه آخر قرار گرفت که با نتایج اسمیت و همکاران (۲۰۰۲) همسو می‌باشد. جیمز و امبری^۲ (۲۰۰۲) در پژوهش خود بر روی دختران جوان نقش تظاهرات جسمانی و تناسب اندام را به عنوان انگیزه اصلی برشمردند که با نتایج پژوهش حاضر ناهمسو می‌باشد. یکی از بارزترین دلایل قرار گرفتن تناسب اندام به عنوان انگیزه اصلی مشارکت ورزشی در بین دختران جوان این است که آنان به طور چشمگیری بیشتر از هر قشر دیگر جامعه به ظاهر خود اهمیت می‌دهند که این مسأله حتی به گرفتن رژیم‌های سخت غذایی و مصرف داروهای لاغری از سوی آنان منجر می‌شود که عوارض خطرناکی را برای سلامتی بویژه در سن رشد در پی دارد. با توجه به لزوم سلامتی آنان زیرا که آنان در آینده مادران جامعه را تشکیل می‌دهند نیاز به برنامه‌ریزی و فرهنگ سازی هرچه بیشتر در این زمینه از سوی مسئولان ضروری می‌باشد.

همچنین انگیزه نشاط و لذت از دید مردم طبقات مختلف اجتماعی - اقتصادی در این پژوهش در رتبه سوم و یا دوم قرار گرفت که با نتایج اسمیت و همکاران (۲۰۰۲) که در پژوهش خود روی دانش‌آموزان و دانشجویان به طور کلی انگیزه‌های حفظ سلامتی، تندرستی و تناسب اندام، شادابی و لذت بودن با گروه و دوستان را در اولویت قرار دادند همسو می‌باشد و با نتایج کیلیپاتریک و همکاران^۳ (۲۰۰۵) که در پژوهش خود بیان داشتند انگیزه‌های درونی مانند لذت و شادی و کسب نشاط بر سایر انگیزه‌ها برتری دارند همخوانی ندارد. از علل این ناهمخوانی می‌توان به

2. James & Embrey
3. Kilpatrick et al.

1. Green et al.

فواید آن نسبت به طبقات بالای اقتصادی جامعه بهره می‌برند. در حالی که علاقه و میل به شرکت در ورزش، بین تمام اقشار مختلف جامعه مشاهده شد. بنابراین با توجه به اهمیت و تأثیر سلامت افراد جامعه در توسعه و پیشرفت کشور که ورزش یکی از اساسی‌ترین عوامل مؤثر بر سلامت افراد است و همچنین با توجه به اهمیت توسعه ورزش همگانی که جزو سیاست‌های کلان ورزش کشور می‌باشد، به مسئولان و مدیران سازمان‌های ورزشی مرتبط با ورزش همگانی پیشنهاد می‌شود که عوامل مؤثر در گرایش مردم به سمت ورزش‌های همگانی از قبیل بالا بردن سطح آگاهی مردم نسبت به سودمندی‌های ورزش همگانی به‌خصوص در مناطقی که از وضعیت اجتماعی-اقتصادی پایین تری برخوردارند، افزایش اماکن و تجهیزات ورزشی به نسبت تراکم جمعیتی مناطق و همچنین بهبود کیفیت آن، افزایش و بهبود فضاهای جانبی اماکن ورزشی مانند پارکینگ، بوفه و غیره، ارتقاء ناوگان حمل و نقل متناسب با تقاضای هر منطقه و نیز فراهم آوردن شرایطی که تا حد امکان فرصت انتخاب نوع و رشته ورزشی دلخواه مرتبط با ورزش‌های همگانی و تفریحی متناسب با تقاضای افراد در هر منطقه وجود داشته باشد توجه ویژه داشته باشند. در نهایت با توجه به این مسأله که وضعیت اجتماعی-اقتصادی افراد را به راحتی نمی‌توان تغییر داد به مسئولان توصیه می‌گردد تا همانند این پژوهش که به صورت موردی بر روی مردم شهر مشهد صورت گرفت اقدام به شناسایی انگیزه‌ها و نگرش مردم به ورزش‌های همگانی و تفریحی در مناطق و طبقات مختلف اجتماعی-اقتصادی در سراسر کشور نمایند تا با پی بردن به انگیزه‌ها و نگرش مردم مناطق مختلف نسبت به ورزش همگانی، بتوانند متناسب با خواست آنان در توسعه و تجهیز اماکن و فضاهای ورزشی

جامعه مورد پژوهش اشاره داشت. کیلیاتریک و همکاران پژوهش خود را بر روی جوانان انجام دادند و طبیعتاً جوانان به اقتضای سن خود توجه به رفع نیازهای عاطفی و انگیزه‌های دورنی مانند با گروه بودن و لذت و شادی را در اولویت قرار می‌دهند و توجه کمتری را معطوف به سایر انگیزه‌ها می‌کنند.

همچنین در طبقه بالای اجتماعی-اقتصادی پس از کسب سلامتی، مؤلفه تعامل اجتماعی در رتبه دوم قرار گرفت در حالی که این مؤلفه در طبقه پایین در رتبه آخر قرار گرفت که علت این مغایرت را می‌توان تفاوت فرهنگی و تفاوت در سبک زندگی دانست زیرا که افراد طبقه پایین اجتماعی-اقتصادی یا اصطلاحاً جنوب شهر از تعاملات اجتماعی بیشتری از طریق حضور یافتن در مساجد، حوزه‌های بسیج، شورای محل، رفت و آمد با همسایه‌ها و غیره برخوردارند، در حالی که در افراد طبقه بالای اجتماعی-اقتصادی یا اصطلاحاً شمال شهر کمتر اینگونه مسائل به چشم می‌خورد و شاید یکی از انگیزه‌های اصلی شرکت در ورزش‌های همگانی علاوه بر کسب سلامتی بر طرف کردن این کمبودها باشد. پژوهشگاه علوم انسانی
پایانجام علوم انسانی

در مجموع مشاهده گردید که بین وضعیت اجتماعی-اقتصادی و مشارکت در ورزش‌های همگانی و تفریحی رابطه معناداری وجود دارد البته نه بدان معنا که این ارتباط تأثیر کامل بر شرکت کردن یا عدم شرکت در ورزش‌های همگانی و تفریحی بگذارد، بلکه تأثیر بسزایی در انگیزه مشارکت و انتخاب نوع رشته ورزشی می‌گذارد. همانطور که بیان شد و بر اساس مبانی نظری پژوهش طبقات پایین جامعه به دلیل وضعیت اجتماعی-اقتصادیشان از محدودیت بیشتری در انتخاب ورزش مورد علاقه خود برخوردارند همچنین از آگاهی کمتری در مورد ورزش و

عمل نمایند و یا در صورت مشاهده انگیزه و نگرش‌های اشتباه نسبت به ورزش همگانی، با برنامه‌ریزی و بالا بردن آگاهی‌ها در جهت لازم نسبت به ایجاد انگیزه و نگرش درست اقدام نمایند تا بدینوسله در راه سوق دادن هر چه بیشتر مردم به سوی ورزش‌های همگانی و توسعه آن گام بزرگی برداشته باشند.

منابع

- امیرزاده، فرزانه؛ آقاعلی‌نژاد، حمید؛ رجبی، حمید؛ صدیق سروستانی، رحمت‌الله. (۱۳۸۴). ارتباط بین اضافه وزن و چاقی با وضعیت اجتماعی اقتصادی دانش آموزان دختر تهرانی. پژوهش در علوم ورزشی، شماره ۹، صص ۸۵-۶۹.
- انورالخولی، امین. (۱۳۸۱). ورزش و جامعه. ترجمه حمیدرضا شیخی. مشهد، بنیاد پژوهش‌های اسلامی، آستان قدس رضوی، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
- جوادی‌پور، محمد؛ سمیع‌نیا، مونا. (۱۳۹۲). "ورزش همگانی در ایران و تدوین چشم‌انداز، استراتژی و برنامه‌های آینده". پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، شماره ۴، صص ۳۰-۲۱.
- رضوی، محمد حسین؛ اشکوه طاهری، رضا. (۱۳۸۹). بررسی وضعیت اجتماعی- اقتصادی (SES) افراد شرکت کننده در فعالیت‌های ورزشی همگانی استان مازندران. نشریه مدیریت ورزشی، شماره ۵، صص ۳۴-۲۱.
- رمضانی‌نژاد، رحیم؛ محبی، حمید؛ دمی‌رجی، ارسلان. (۱۳۸۸). "مقایسه دیدگاه‌ها و انگیزه‌های دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی در باره فعالیت‌های بدنی و ورزشی". نشریه مدیریت ورزشی، شماره ۳، صص ۱۸۱-۱۶۶.
- رمضانی خلیل‌آبادی، غلامرضا (۱۳۷۳). بررسی انگیزه‌های افراد شرکت کننده در ورزش همگانی شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- زنگی‌آبادی، علی؛ تاجیک، زینب؛ غلامی، یونس. (۱۳۸۸). "تحلیل پراکنش فضائی مبلمان ورزشی در پارک‌های شهری و تأثیر آن بر رضایت و استقبال شهروندان (مطالعه موردی: شهر اصفهان)". فصلنامه جغرافیا و مطالعات محیطی گروه جغرافیا، سال اول، شماره ۲، صص ۳۴-۱۵.
- سیدعامری، میر حسین؛ قربان‌بردی، محمد آلق. (۱۳۹۱). "تبیین راهکارهای جذب و افزایش مشارکت شهروندان در برنامه‌های ورزش همگانی و تفریحی". پژوهش‌های مدیریت ورزشی و علوم حرکتی، سال دوم، شماره ۴، صص ۳۴-۲۳.
- علیزاده، محمدحسین؛ تجاری، فرشاد. (۱۳۸۵). بررسی شیوه‌های افزایش بهره‌وری اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی. پژوهش در علوم ورزشی، شماره ۱۱، صص ۴۴-۲۹.
- فتحی، سروش. (۱۳۸۸). "تبیین جامعه شناختی مشارکت ورزشی دانشجویان". پژوهشنامه علوم اجتماعی، شماره ۴، صص ۱۷۳-۱۴۶.
- فولادیان، جوادی؛ سهرابی، مهدی؛ عطارزاده حسینی، رضا؛ فارسی، علیرضا. (۱۳۸۸). "ارتباط انگیزه مشارکت ورزشی با سوگیری ورزشی دانشجویان ورزشکار". فصلنامه المپیک، شماره ۴، صص ۴۰-۲۹.
- قدرت نما، اکبر؛ حیدری نژاد، صدیقه؛ داوودی، ایران. (۱۳۹۲). رابطه وضعیت اقتصادی - اجتماعی با میزان فعالیت بدنی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز. نشریه مدیریت ورزشی، شماره ۱۶، صص ۲۰-۵.

- کشکر، سارا؛ احسانی، محمد. (۱۳۸۶). بررسی عوامل بازدازننده زنان تهران از مشارکت در ورزش تفریحی با توجه به متغیر خصوصیات فردی. مطالعات زنان، سال ۵، شماره ۲، صص ۱۱۳-۱۳۴.
- گائینی، عباسعلی. (۱۳۸۷). "چشم‌انداز ورزش همگانی". فصلنامه رشد آموزش تربیت بدنی، شماره ۲۸، صص ۱۱-۱۳.
- مؤذن‌احمدی، لیدا. (۱۳۸۶). بررسی کیفیت خدمات و تمایل به شرکت مجدد مشتریان در کلاس‌های آمادگی جسمانی بانوان استان خراسان رضوی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شمال.
- Ampofo, Boateng, K., Yen, M., & Barnabas, V. (2003). The influence of demographic variables on factors that constrain recreational sport participation in Malaysia. *Annals of Leisure Research*, Vol.6(4), PP:362-372
- Ballia, K., Salmon, J., Billie, G. C., & David, C. (2006). How can Socio Economic Differences in physical activity among women be explained?. A qualitative study. *Women and health: a multi disciplinary journal of women's health issues*, vol.43, Issue, P:93-113
- Dollman., & Lewis, R. (2010). The impact of socioeconomic position on sport participation among South Australian youth. *Journal of Science and Medicine in Sport*, Vol.1, PP:318-322.
- Green, K., Smith A., & Roberts, K. (2005). Young people & lifelong participation in sport & physical activity : A sociological perspective on contemporary physical education programmes in England & Wales. *Leisure Studies*. V.24, No.7, PP.27-43.
- Greendorfer, suan L. (2004). Social class influence on female sport in volment. *Journal sex roles*, ISSN0360- 0025 (Print) 1573-2762 (Online), Vol.4, PP:619-625.
- Huang, H., Brad R, Humphreys. (2012). Sports participation and happiness: Evidence from US micro data. *Journal of Economic Psychology*, Vol.33, PP:776-793.
- Hung-Yung, L. (2010). The Study of Exercise Participation Motivation and the Relationship among Service Quality, Customer Satisfaction, and Customer Loyalty at Selected Fitness Health Clubs in Taipei City, Taiwan. A dissertation submitted to the faculty of the United States Sports Academy in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Education in Sports Management. United States Sports Academy
- James , K., & Embrey, L. (2002). Adolescent gils leisure. *Anuals of leisure research*, Vol.5, PP:14-26.
- Kanters, M. A., Jason N, B., Michael B, E., Jonathan M, C., & Myron F, F. (2013). School Sport Participation Under Two School Sport Policies: Comparisons by Race/Ethnicity, Gender, and Socioeconomic Status. *Ann, Behave, med*, Vol.45, PP:113-121.
- Kilpatrich, K.M., Herbert, E., & Bartholomew, J. (2005). College students' motivation for physical activity L:differentiating men's and women's motives for sport participation and exercise. *Journal Am Coll Health*, Vol.54(2), PP:87-94.
- Kolt, G.S., Driver, R.P., & Giles, L.C. (2004). "Why older Australians participate in exercise and sport". *Journal Aging Phys*, Vol.12(2), PP:185-98.
- Maete, L., & Feltz, D.L. (2001). "Participant motivation achievement goal orientation and patterns of physical activity involvement among Botswana youths". *Journal of Sport & Exercise psychology*, Vol.23 Issue, PS.16.
- Nakeeb, Y., Duncan, M., Iorayne, W., & Alan, N. (2002). The impact of socio – economic status on the physical activity levels of British Secondary school children. *Physical education and sport pedagogy*, Vol. 7, Issue.1, PP:30-44.
- O'Dea, J. A., & Caputi. P. (2001). Association between Socioeconomic Status, Weight, Age and Gender, and The Body Image and weight Control Practice of 6-to 19- Year-old Children and Adolescents. *Health Education Research*, Vol.16, No.5, PP:521-532.
- Powell, L. M., Sandy, S., & Frank, C. (2004). The relationship between community physical activity setting and race, ethnicity and socioeconomic status. *Journal of Evidence – Based Preventive Medicine*, Vol.1(2), PP:135-144.

- Prins, Richard G., Sigrid M, Mohnen., Frank J, van Lenthe., Johannes, Brug., & Anke, Oenema. (2012). Are neighbourhood social capital and availability of sports facilities related to sports participation among Dutch adolescents?. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, Vol.9(90), PP:2-11. <http://www.ijbnpa.org/content/9/1/90>
- Santos, M. P., Carlos, E., & Jorge, M. (2004). The Relationship Between Socioeconomic Status and Adolescents' Organized and Non organized Physical Activities. *Pediatric Exercise Science*, vol.16,PP:210-218.
- Smith, B.A., Handley, P.A., & Eldredge, D.A. (2002). "Sex differences in exercise motivation & body – image satisfaction among college students". *Journal of Medicine Science and Sports Exercise*, Vol.34(7), PP:1087-1096.
- Vandendriessche, J. B., Barbara, F.R. Vandorpe., & Roel, V. (2012). Variation in Sport Participation, Fitness and Motor Coordination With Socioeconomic Status Among Flemish Children. *Pediatric Exercise Science*, Vol.24, PP:113-12.
- White, P., & Wilson, B. (2002). Distinctions in the stands. An investigation of bourdieu's habitus. *Socioeconomic status and sport spectator shipin Canada*, *International Review for the Sociology of sport*, Vol.37(1), PP:5-16.

The role of socioeconomic conditions in the citizens' motivation for participating in public sports

Ayub Eslami^{1*}, Ahmad Mahmoudi²
Mohammad Khabiri³, Seyed Mohammad Najafiyani⁴

(Received: 1 October 2013

Accepted: 18 February 2014)

Abstract

The aim of this research was to study the role of socioeconomic conditions in the citizens' motivation for participating in public sports in Mashhad. The present study takes a descriptive, correlative and field approach. The statistical population consisted of the citizens of Mashhad, who were participating in public sports in the city's parks in Summer 2013. Since the population was unlimited, using the random cluster sampling, 4 out of 13 districts, namely Behesht, Ghadir, Koohsangi and Mellat Parks were chosen. Using Morgan table, 384 people were selected and discarding the corrupt questionnaires, of this number 359 questionnaires were analyzed. To gather the data on socioeconomic conditions we used Ghodratnama questionnaire (2012) and for the motivation variable we utilized the Hong questionnaire (2010), which was submitted to 12 sports management professors to confirm the content validity after being translated and localized according to our culture. The tool reliability was gained respectively through the Cronbach's Alpha ($\alpha=.83$) and ($\alpha=.79$). In order to analyze the data we used descriptive indicators and statistical tests Kolmogorov-Smirnov, Pearson Correlation and linear multivariate regression were used simultaneously in inferential statistics. The results showed that there was a positive significant relation between the socioeconomic conditions and the citizens' motivation for participation. The most important factors for the participation of citizens in public sports were social class, income rate and parents' education level.

Keywords

socioeconomic conditions, motivation for participation, sport for all.

-
1. Ph.D. Candidate in Sport Management, Tehran University
  2. M.A. of Sport Management, Tehran University
  3. Associated Professor in Sport Management, Tehran University
  4. Department of Sport Management, Islamic Azad University, fareeman brunch

Email: a.eslami91@yahoo.com